

KRONIKA

DOMAČI PREGLED

† **Srečko Kosovel.** Rodil se je 18. marca 1904. v Sežani in umrl 27. maja 1926. v Tomaju na Krasu kot dva in dvajsetleten slušatelj filozofije. To je zunanji okvir tega mladega življenja, ki se je tako tragično prekinilo, še preder se je moglo razbrsteti in razcveteti.

Čitatelji, ki zasledujejo slovensko povojno literaturo, so utegnili srečati ime Kosovelovo po raznih slovenskih listih in revijah, kjer je mladi poet opozarjal naše zlasti s svojimi verzi o Krasu. Mnogi izmed čitateljev pa najbrž niti slutili niso, da je s pesnikom pala v grob *r e s n i č n a n a d a* našega slovstva, ki preživlja v sedanjih dneh zaradi pomanjkanja močnih talentov težko krizo.

Srečko Kosovel je bil najsimpatičnejša literarna pojava po vojni. Ni se pridružil tisti skupini, ki je z neko gromko, preveč zunanjo fantastiko skušala umetniško izraziti kaos in zmedenost povojnih dni, zanikajoč preteklost in obožujoč samo samo sebe, temveč je skoro zavedno navezal na tradicijo, stremeč po tisti preprostosti, ki je bistveni znak vsake umetnine. Beseda njegovega verza je tiha, pristno slovenska, in zadehti včasih sveže in neposredno kakor beseda Aleksandrova. Njegovo prizadevanje ne velja zunanjemu kopičenju podob in besed, temveč *o d k r i t o s r č n o s t i* izraza, notranji, ne zunanji dinamiki občutja.

Ker je bil mlad in še sin vojnih generacij povrhu, je bil seveda bojevit in aktiven duh. Tako je skoro samo ob sebi umevno stopil na čelo svoji generaciji in zbral krog sebe nekaj tovarišev, ki jim v splošni apatiji današnjega naraščaja ni zamrl čut za slovstvo. S temi je presnoval preprosti, dijaški strokovni listič «Mladino» v mladostno-bojevito, kulturno nekompromisno revijo, ki nudi danes najmarkantnejši odraz kulturnih prizadevanj mladih inteligentov. V družbi s C. Debevцем, I. Grahorjem in V. Košakom je bil Kosovel eden glavnih urednikov «Mladine». Temperamentno in aktivistično je sodeloval nadalje kot predavatelj in recitator pri raznih delavskih akademijah in na recitacijskih večerih.

Pesniško delo Kosovelovo, kolikor ga je priobčenega, seveda ni veliko. Tem obsežnejša pa je njegova zapuščina. V nji se nahajajo zvezki pesmi, verzov, osnutki dram, novel, kritik, esejev. To delo seveda še ni izčiščeno in izzorelo; poznajo se mu vplivi tujih in domačih avtorjev (njegova proza se je šolala ob Cankarju), vsi ti tipajoči poizkusi pa razodevajo plodnost čvrsto brstečega duha. Zdi se, da je mladi poet pisal s hlastno, mrzlično naglico, kakor da že sluti — veliko Neizbežnost.

Najpomembnejše stvari Srečkovega dela izda njegov brat pesnik Stane Kosovel.

«Ljubljanski Zvon» odkritosrčno žaluje ob preranem grobu svojega mladega sotrudnika.

Fran Albrecht.

Žolgerjev spomenik. V avli ljubljanskega vseučilišča so koncem junija postavili spomenik pokojnemu profesorju *d r j u. I v a n u Ž o l g e r j u*, strokovnjaku svetovnega slovesa na polju meddržavnega in javnega prava. Spomenik je delo kiparja *T o n e t a K r a l j a* in predstavlja v visokem reliefu izvršeno portretno podobo pokojnika, vidnega do malo izpod pasu. V roki drži knjigo, druge knjige leže pred njim in zdi se, da hoče spregovoriti. Figura je zasnovana deloma naturalistično, posebno v zgornjem delu, dočim se spodaj